

Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer

Féléves tematika:

Az óra keretében a hallgatók megismerkednek a reformmozgalom programadó politikusainak élet- és politikai pályájával, politikai programjával, azok összehasonlításával. Megismerik az utolsó rendi országgyűlések korszakának működését. Az 1848. évi forradalom eredményeként megszületett áprilisi törvények elemzését, a Batthyány-kormány és a nemzetiségi mozgalmak vezetőinek érdekellentétét. Cél Kossuth és Görgei viszonyának értékelése, a szabadságharc katonai műveleteinek megismerése, továbbá a passzív ellenállás értékelése a legújabb kutatási eredmények tükrében.

1. hét Bevezetés, a korszak megismerése.
2. hét A választott témák rögzítése, időpontok egyeztetése, frontális előadás az oktató részéről.
- 3-14. hét A hallgatók referálása a választott témákban.

Elsődlegesen választható témakörök:

(Figyelem! A megadott irodalmak csupán kapaszkodót jelentenek a kiinduláshoz, ajánlott egyéb források felhasználása is.)

A Habsburg Birodalom válsága – A radikális reformerek kísérlete: a magyar jakobinus mozgalom. Magyarország kormányzása és igazságszolgáltatása. A megyei élet, a közigazgatás működése

19. századi magyar történelem 1790–1918. Szerk. Gergely András. Bp., 2005. 137-139.

Csizmadia A.–Kovács K.–Asztalos L.: Magyar állam- és jogtörténet. Bp., 1986. 196-206.

Dobszay Tamás: A rendi országgyűlés utolsó évtizedei (1790-1848). Bp., 2019.

Gergely András: A nemesi vármegye. História 1985/5-6. Vörös Károly: A feudális megye bürokráciája. História 1988/1.

Ifj. Barta János: Illúziók és realitás a magyar jakobinusok mozgalmában. Századok 1995/4. 883-898.

Polgárosodás és szabadság. (Magyarország a XIX. században). Szerk. Veliky János. Bp., 1999. 21-25.

Széchenyi István politikai pályafutása és programja

Dobszay Tamás: Önfelmentéstől a felelősségvállalásig, konszenzustól a diskurzusig. In: Jólét és erény. Tanulmányok Széchenyi István Hírel című művéről. Bp., Reciti, 2014. 77–95.

Estók János: Széchenyi István gróf élete és kora. Bp., 2010.

Fónagy Zoltán: Hagyomány és modern határán. Széchenyi István, a magánember, Magyar Tudomány, 2010/12.

Gergely András: Széchenyi eszmerendszerének kialakulása. Bp., 1972.

Gergely András: Széchenyi István a politikában, Széchenyi a gazda. In: Egy nemzetet az emberiségnek. Bp., 1987. 171–202.

Gergely András: Széchenyi István. Bp., 1998.

Oplátka András: Széchenyi István. Bp., 2010. Csorba László: Széchenyi István. Bp., 2010.

Széchenyi emlékszám. História, 1985. 2. sz. 3–20., Rubicon, 1991.

Széchenyi István: Napló. Bp., 1978.

Wesselényi Miklós politikai pályafutása és programja

Csetri Elek: Wesselényi Miklós. Korunk, 2003/12.

Feleselő naplók. Bp., 2004.

Fónagy Zoltán: A reformmozgalom első vezére, Wesselényi Miklós. Rubicon, 1998/3.

Fónagy Zoltán: Wesselényi Miklós. Bp., 1998.

Trócsányi Zsolt: Wesselényi Miklós és világa. Bp., 1970.

Szemere Bertalan élete és működése

Albert Gábor: Szemere Bertalan leveleskönyve, 1849–1865 (Budapest, 1999)

Hermann Róbert: Szemere Bertalan. 1998.

Hermann Róbert: Szemere. In: Erdődy G.: Batthyány – Hermann R.: Szemere. Fekete-fehér, Pannonica, 2002

Szemere Bertalan: Napló (1849–1861). Felsőmagyarország Kiadó – Bíbor Kiadó, 2005.

Kossuth Lajos politikai pályája és programja

Fónagy Zoltán: Az ifjú Kossuth. Rubicon, 2002/8.

Hermann Róbert: Kossuth Lajos élete és kora. Pannonica kiadó, 2002

Hermann Róbert: Kossuth-problémák. Kisebbségkutatás, 2002/4.

Kosáry Domokos: Kossuth Lajos a reformkorban. Bp., 2002.

Nemzeti és társadalmi átalakulás a 19. században Magyarországon. Bp., 1994. 195–235., 277–291.

Pajkossy Gábor: Kossuth és a kormányzati terrorizmus politikája 1835–39. Századok, 1994. 5.

Pajkossy Gábor: Kossuth Lajos. Bp., 1998.

Pajkossy Gábor: Kossuth levele anyjához. Rubicon, 2002/8.

Szabad György: Kossuth Lajos politikai pályája. Bp., 1977.

A liberális ellenzék vezetői az 1840-es évek elején: Batthyány Lajos és Deák Ferenc

Deák Ágnes: Deák Ferenc. Bp., 2003.

Deák Ferenc élete és kora. Bp., 2003.

Erdődy Gábor: Az első magyar kormányfő, Batthyány Lajos. Rubicon, 1998/3.

Erdődy Gábor: Batthyány Lajos. Bp., 1998.

Gergely András: Batthyány a reformellenzék élén. Századok, 1982. 6. sz.

Gergely András: Deák Ferenc a reformkorban. Rubicon, 2003/9–10.

Gergely András: Egy nemzetet az emberiségnek. Bp., 1983. 33–99.

Molnár András: Az ifjú Deák Ferenc. Rubicon, 2003/9–10.

Molnár András: Deák Ferenc. Bp., 1998.

Molnár András: Deák Ferenc. Bp., 1998.

Sándor Pál: Deák Ferenc a történelmi személyiség. Századok, 1993. 1. sz.

Válogatott politikai írások és beszédek. I. köt. Bp., 2001.

A centralisták—Eötvös József politikai pályája (Trefort Ágoston, Csengery Antal, Szalay László)

Eötvös József művei. Levelek. (<https://mek.oszk.hu/05400/05480/05480.htm>)

Eötvös Lóránd és Eötvös József levelezése.

(<https://mek.oszk.hu/02000/02054/html/eotlj.html>)

Godzsák Attila: 200 éve született Trefort Ágoston in.: Honismeret 2017/1 3-6

Schlett István: Eötvös József. Bp., 1987.

Veliky János: Eötvös József. Bp., 1998.

Az európai forradalmak hatása Magyarországon. Az 1848-as márciusi forradalom Pozsonyban és Pesten, az áprilisi törvények, a Batthyány-kormány tevékenysége

Hermann Róbert: Forradalom és szabadságharc 1848-1849. [Magyarország története 14.] Bp., 2009.

Kosáry Domokos: Európa és Magyarország. História, 1999/3.

Kosáry Domokos: Európa és Magyarország 1848-ban. Történelmi Szemle, 1998/3-4.

Závodszy Géza: 1848 tavaszán. Rubicon, 1998/2

Görgei Artúr élete, pályafutása és a szabadságharc tiszti állománya

Balogh Ádám (Szerk.) Bobay István (Szerk.) Hermann Róbert (Szerk.): Görgei Artúr, „a tiprott hős” Válogatás a 2016. és 2018. évi Görgei-konferenciák előadásából. Line Design Kiadó, Bp. 2020.

Bona Gábor: Hadnagyok és főhadnagyok az 1848-49. évi szabadságharcban 1-3. kötet 1998-99.

Bona Gábor: Kossuth Lajos kapitányai. Zrínyi kiadó, 1988.

Bona Gábor: Századosok az 1848-1849. évi szabadságharcban, Heraldika Kiadó, Bp., 2009.

Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban. Heraldika kiadó, 2002.

Görgey Artúr: Életem és működésem Magyarországon 1848-ban és 1849-ben. (Görgey István fordítását átdolgozta, a bevezetőt és a jegyzeteket írta Katona Tamás) Bp., Neumann Kht., 2004.

Hermann Róbert: Az áruló Görgei mítosza és a tények. in.: Korunk 2012/3 49-56.

Hermann Róbert: Egy szerep és árnyéka. Görgei és Kossuth kapcsolata levelezésük tükrében Napkút kiadó. Bp., 2002.

Hermann Róbert: Görgei Artúr, a szabadságharc hadvezére. in.: Kisebbségkutatás (2018) 27/2-3 144-161.

Hermann Róbert: Görgei Artúr. in.: Rubicon 2018/1

Hermann Róbert: Görgei Artúr válogatott írásai. Zrínyi Kiadó, 2018.

Kosáry Domokos: A Görgey-kérdés és története. Osiris-Századvég, Bp., 1994.

Kossuth Lajos és Görgei Artúr levelezése, 1848-1849. Szerk. Hermann Róbert. Bp., 2001.

Pusztaszeri László: Görgey contra Kossuth. Helinkon, 1989

Az 1848-49-es magyar szabadságharc: Jelačić, Windischgrätz, Haynau támadása és az orosz intervenció, a szabadságharc katonai műveletei

A szabadságharc katonai története. szerk.: Bona Gábor. Zrínyi kiadó, 1998.

Aggházy Kamil: Buda ostroma 1849. május 4-21. szerk., sajtó alá rend. Hermann Róbert; BFL, Bp., 2001

Barczy Zoltán Somogyi Győző: A szabadságharc hadserege 1848/49 katonai szervezete egyenruhái és fegyverzete. Corvina kiadó. 1986.

Bona Gábor: Az 1848-/49-es honvédsereg Szabolcs megyei születésű tisztjei II. Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 2000/3. sz. 273-285.

Bona Gábor: Az 1848/49-es honvédsereg Szabolcs megyei születésű tisztjei I. Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 2000/2. sz. 217-256.

Hermann Róbert: Az 1848-1849-es szabadságharc nagy csatái. 2004.

Hermann Róbert: Forradalom és szabadságharc 1848-1849. [Magyarország története 14.] Bp., 2009.

Hermann Róbert: 1848-1849. A szabadságharc hadtörténete, Bp., Korona Kiadó, 2001.

Hermann Róbert: A honvesztéstől a honmentésig. Perczel Mór téli hadjárata, 1848.

december 14. – 1849. január 27., Bp., Line Design. 2015.

Rubicon, 1998/2. és Rubicon, 1994/4.

A passzív ellenállás a legújabb kutatások tükrében

Benedek Gábor: Ciszlajtániai tisztviselők a neoabszolútizmus-kori Magyarországon. Aetas, 1997/4.

Pap József: A passzív ellenállás, a neoabszolútizmus korának mítosza? Aetas, 2003/3–4.

Pap József: Én is a passzív ellenállók egyike voltam...!? Aetas, 2000/1–2.

Pap József: A Heves és Külső-Szolnok vármegyei politikai elit és a „passzív ellenállás”.

Heves és Külső-Szolnok vármegye politikai elitjének története 1844-1853. in.: Aetas 1998/2

Pap József: A passzív ellenállás olvasatai a 19. századi szövegekben. Korunk 2014/11. 61-71.

A foglalkozásokon történő részvétel:

A gyakorlati foglalkozásokon a részvétel kötelező. A félévi hiányzás megengedhető mértéke teljes idejű képzésben a tantárgy heti kontaktóraszámának háromszorosa. Ennek túllépése esetén a félév nem értékelhető (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: gyakorlati jegy

Az értékelés módja, ütemezése A gyakorlati jegy megszerzésének feltétele: a hallgatóknak egy választott témában önálló könyvészeti kutatást kell végezniük, melynek eredményét előadás keretén belül ismertetik, az előadás írott változatát pedig a szemeszter végéig leadják.

Az érdemjegy kialakításának módja:

A referátum és a beadott dolgozat jegyének átlaga a tantárgy érdemjegye. A referátum nem teljesítése és/vagy a szemináriumi dolgozat leadásának elmulasztása elégtelen gyakorlati jegyet von maga után, mely javítására nincs lehetőség.

2021. február 01.

Godzsák Attila
óraadó